

Prioritetskøer

- Binære heaper
- Venstrevridde heaper (Leftist)
- Binomialheaper
- Fibonacciheaper

Prioritetskøer er viktige i bla. operativsystemer (prosesstyring i multitaskingssystemer), og søkealgoritmer (A, A*, D*, etc.), og i simulering.

Prioritetskøer

Prioritetskøer er datastrukturer som holder elementer med en prioritet (key) i en kø-aktig struktur, og som implementerer følgende operasjoner:

- `insert()` – Legge et element inn i køen
- `deleteMin()` – Ta ut elementet med høyest prioritet

Og kanskje også:

- `buildHeap()` – Lage en kø av en mengde elementer
- `increaseKey()/DecreaseKey()` – Endre prioritet
- `delete()` – Slette et element
- `merge()` – Slå sammen to prioritetskøer

Prioritetskøer

En usortert lenket liste kan brukes. `insert()` legger inn først i listen ($O(1)$) og `deleteMin()` søker igjennom listen etter elementet med høyest prioritet ($O(n)$).

En sortert liste kan brukes. (Omvendt kjøretid.)

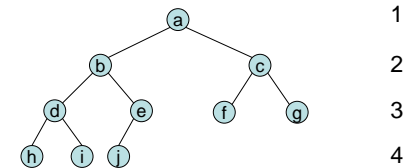
– Ikke så veldig effektivt.

For å lage en effektiv prioritetskø, holder det at elementene i køen er "nogenlunde sorterte".

Binære heaper (vanligst)

En *binærheap* er organisert som et komplett binærtre. (Alle nivåer fulle, med evt. unntak av det siste nivået)

I en *binærheap* skal elementet i roten ha en key som er mindre eller lik key'en til barna, i tillegg skal hvert deltre være en binærheap.

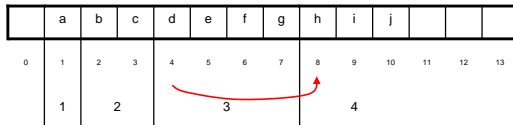
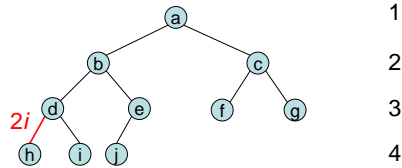

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j				
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2		3		4								

Binære heaper (vanligst)

En *binærheaper* er organisert som et komplett binærtre. (Alle nivåer fulle, med evt. unntak av det siste nivået)

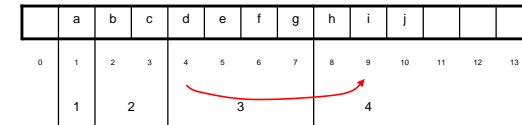
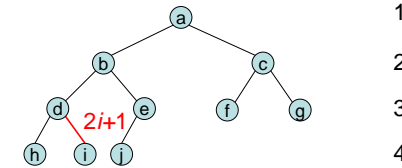
I en *binærheaper* skal elementet i roten ha en key som er mindre eller lik key'en til barna, i tillegg skal hvert deltre være en binærheaper.

Binære heaper (vanligst)

En *binærheaper* er organisert som et komplett binærtre. (Alle nivåer fulle, med evt. unntak av det siste nivået)

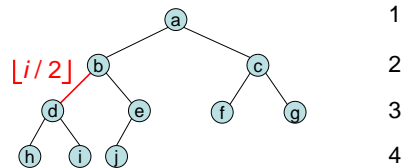
I en *binærheaper* skal elementet i roten ha en key som er mindre eller lik key'en til barna, i tillegg skal hvert deltre være en binærheaper.

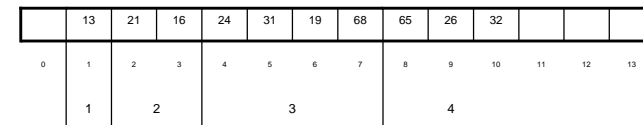
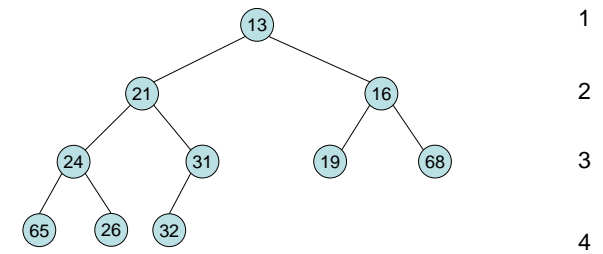
Binære heaper (vanligst)

En *binærheaper* er organisert som et komplett binærtre. (Alle nivåer fulle, med evt. unntak av det siste nivået)

I en *binærheaper* skal elementet i roten ha en key som er mindre eller lik key'en til barna, i tillegg skal hvert deltre være en binærheaper.

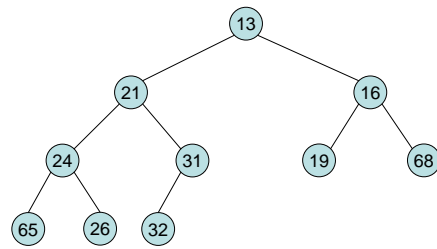

Binære heaper (vanligst)

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

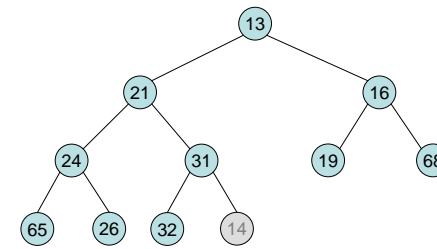

1
2
3
4

	13	21	16	24	31	19	68	65	26	32				
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2			3				4					

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

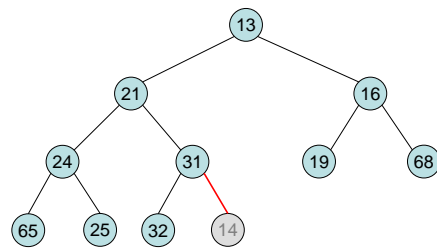

1
2
3
4

	13	21	16	24	31	19	68	65	26	32	14			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2			3				4					

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

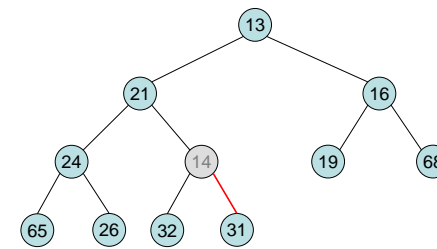

1
2
3
4

	13	21	16	24	31	19	68	65	26	32	14			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2			3				4					

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

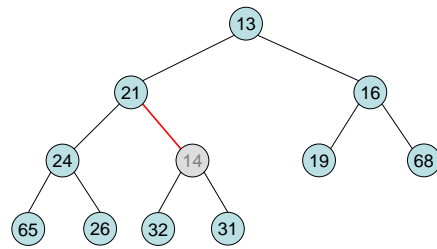

1
2
3
4

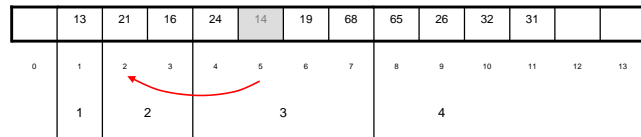
	13	21	16	24	14	19	68	65	26	32	31			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2			3				4					

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

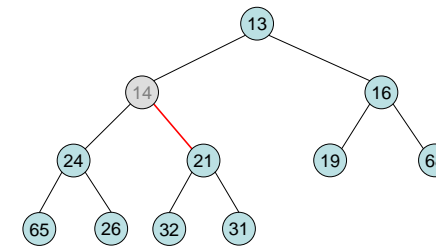

1
2
3
4

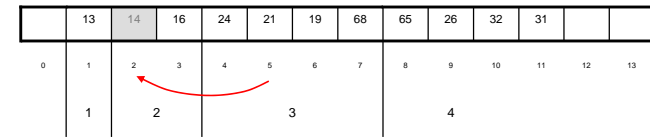

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

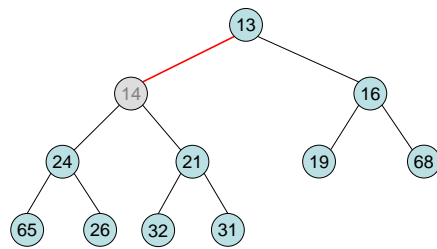

1
2
3
4

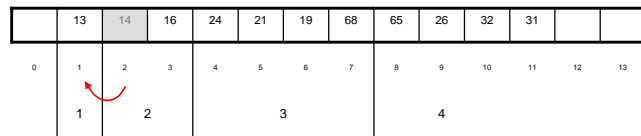

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

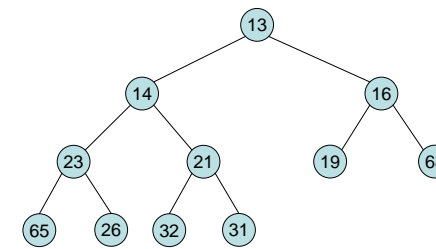

1
2
3
4

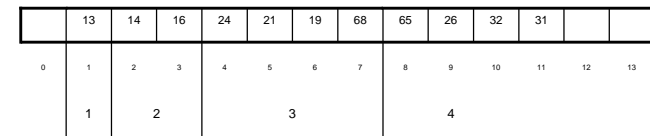

Binære heaper (vanligst)

insert(14)

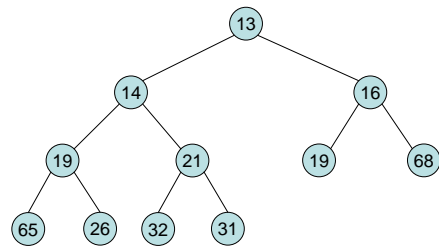
1
2
3
4

"percolateUp()"

Binære heaper (vanligst)

deleteMin()

1

2

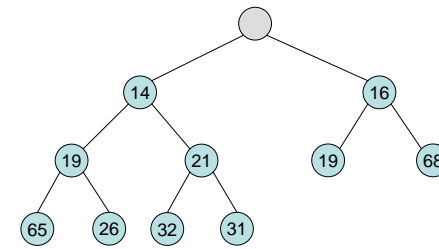
3

4

	13	14	16	19	21	19	68	65	26	32	31		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1	2		3				4					

Binære heaper (vanligst)

deleteMin()

1

2

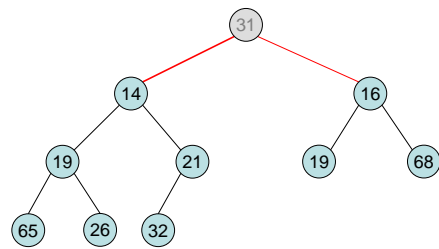
3

4

		14	16	19	21	19	68	65	26	32	31		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1	2		3				4					

Binære heaper (vanligst)

deleteMin()

1

2

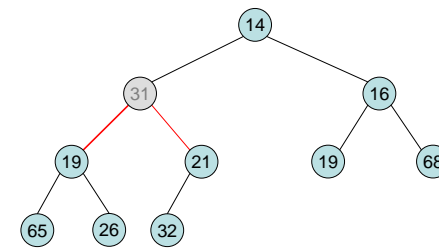
3

4

	31	14	16	19	21	19	68	65	26	32			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1	2		3				4					

Binære heaper (vanligst)

deleteMin()

1

2

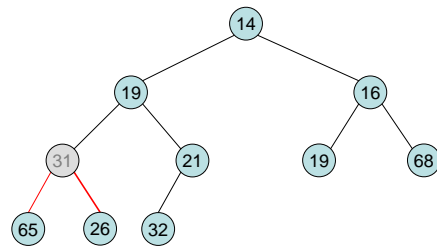
3

4

	14	31	16	19	21	19	68	65	26	32			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1	2		3				4					

Binære heaper (vanligst)

`deleteMin()`

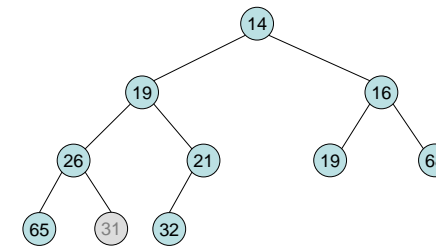

1
2
3
4

	14	19	16	31	21	19	68	65	26	32				
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2		3				4						

Binære heaper (vanligst)

`deleteMin()`

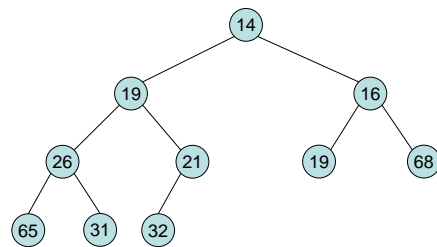

1
2
3
4

	14	19	16	26	21	26	68	65	31	32				
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2		3				4						

Binære heaper (vanligst)

`deleteMin()`

1
2
3
4

	14	19	16	19	21	26	68	65	31	32				
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	1	2		3				4						

`"percolateDown()"`

Binære heaper (vanligst)

	worst case	gjennomsnitt
<code>insert()</code>	$O(\log N)$	$O(1)$
<code>deleteMin()</code>	$O(\log N)$	$O(\log N)$

`buildHeap()` $O(N)$

(Legg elementene inn i tabellen i vilkårlig rekkefølge, og kjør `percolateDown()` på hver rot i deltrærne i heapen (treet) som oppstår, nedenfra og opp.)

(Summen av høydene i et binærtre med N noder er $O(N)$.)

`merge()` $O(N)$

(N = antall elementer)

Venstrevridde heaper

For å implementere `merge()` effektivt, går vi bort fra tabell-metoden, og implementerer såkalte *venstrevridde heaper* (*leftist heaps*), som rene trær.

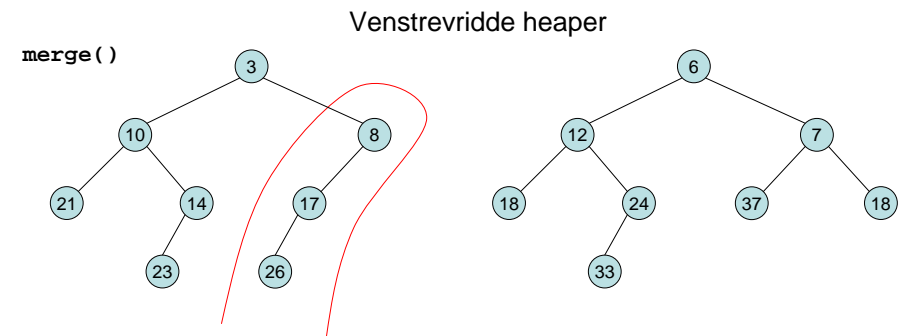
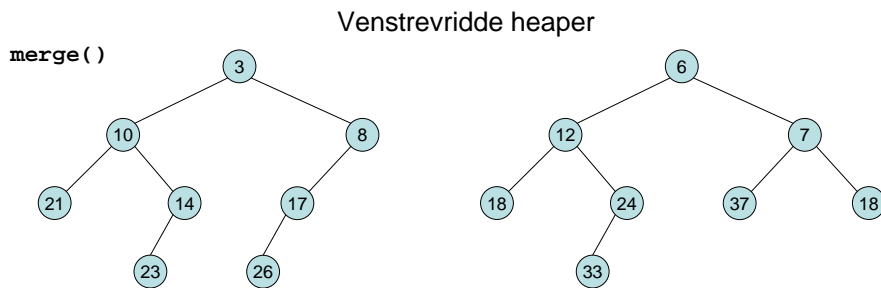
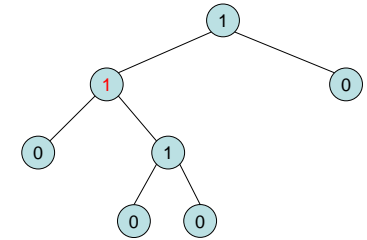
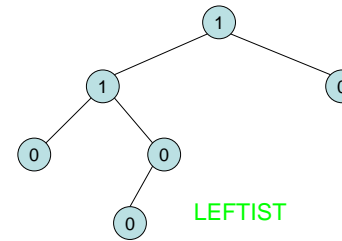
Tanken er å gjøre heaperen (treet) skeivt, slik at vi kan gjøre det meste av arbeidet på den laveste delen av treet.

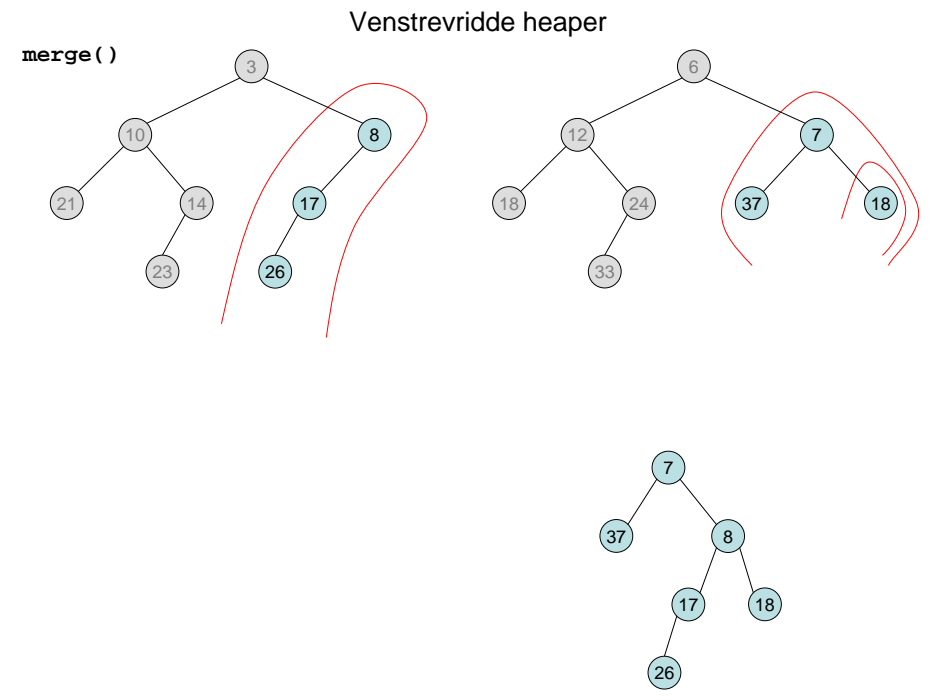
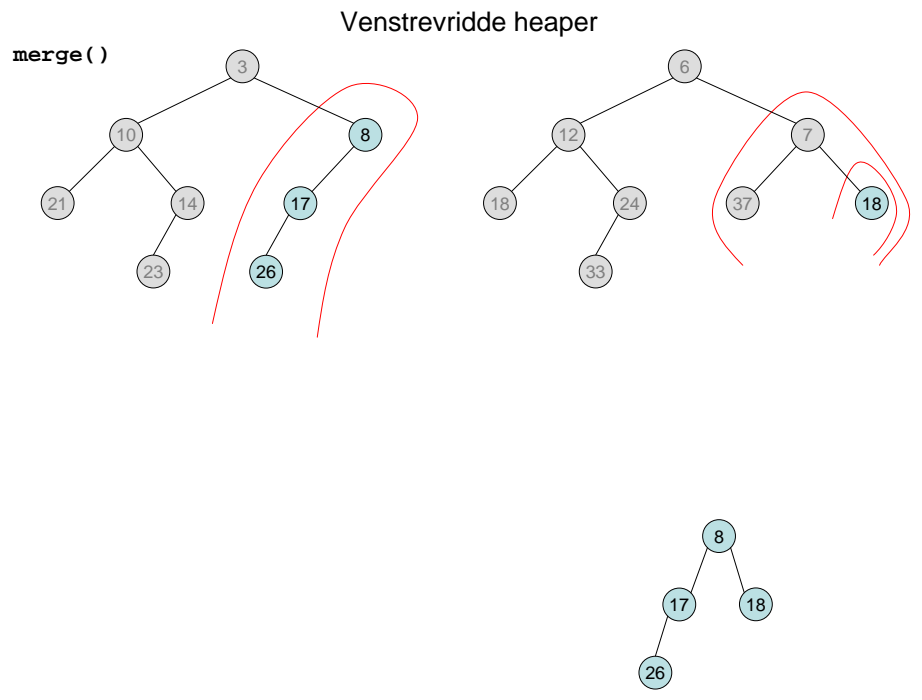
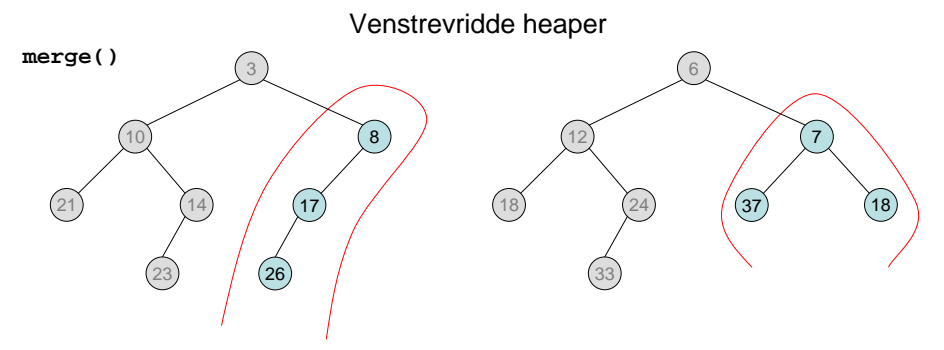
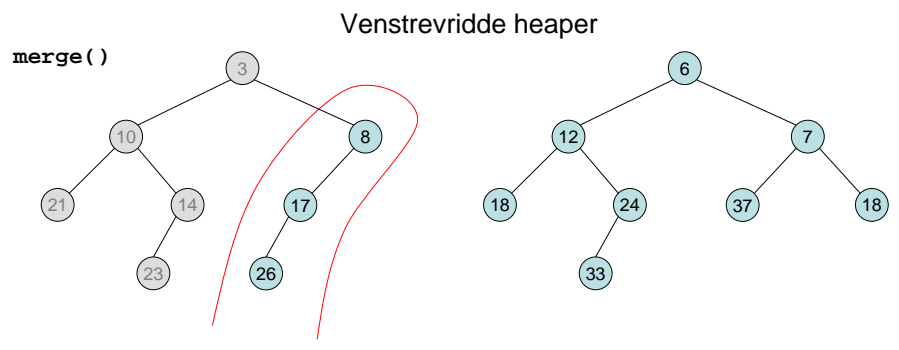
En *venstrevridd heap* er et binærtre med heap-struktur (røttene i deltrærne skal ha lavere key enn barna.) og et ekstra *skeivhetskrav*.

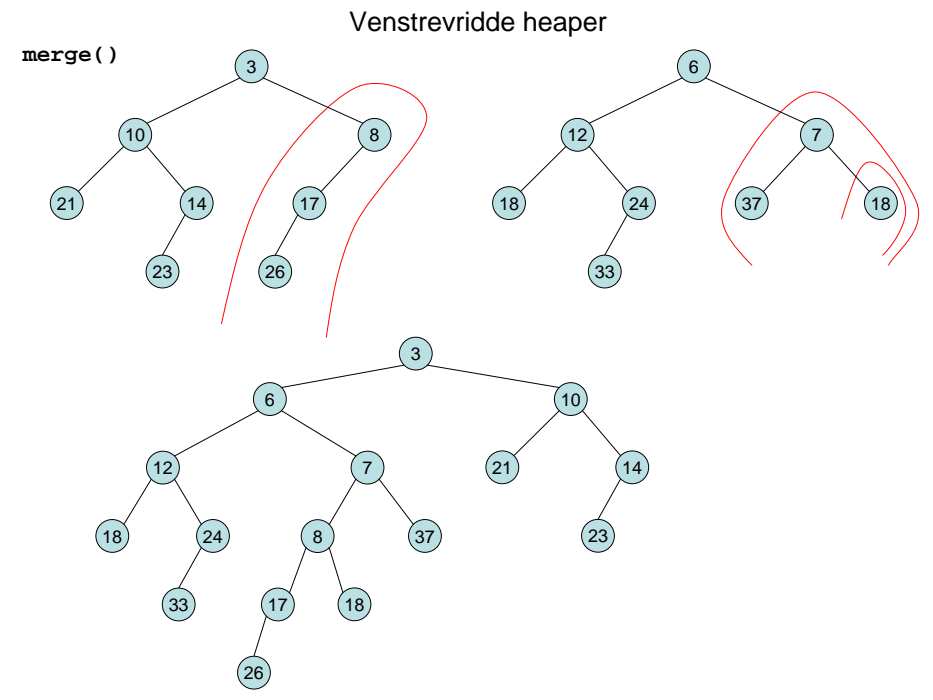
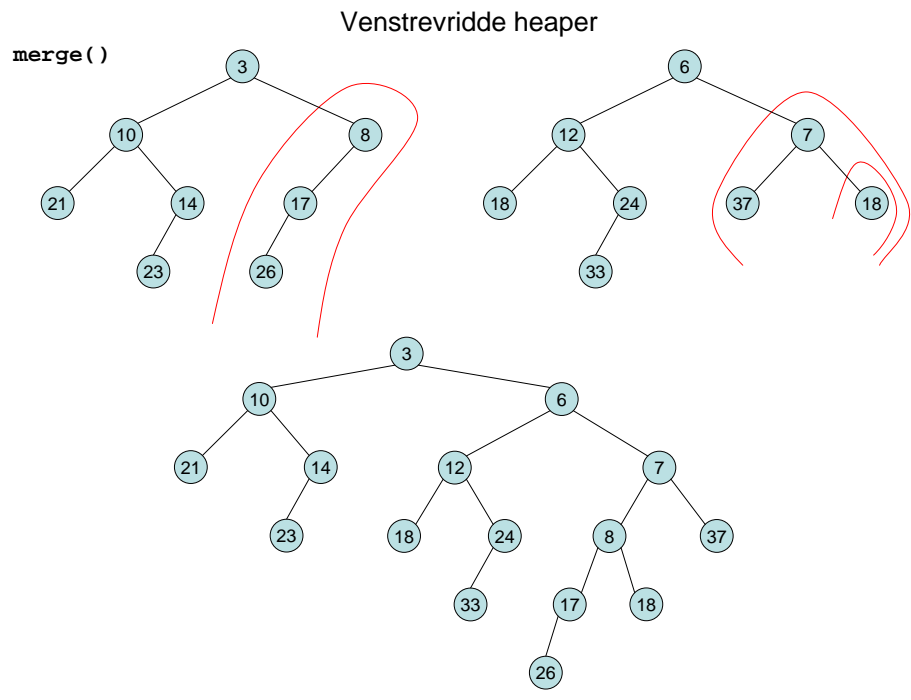
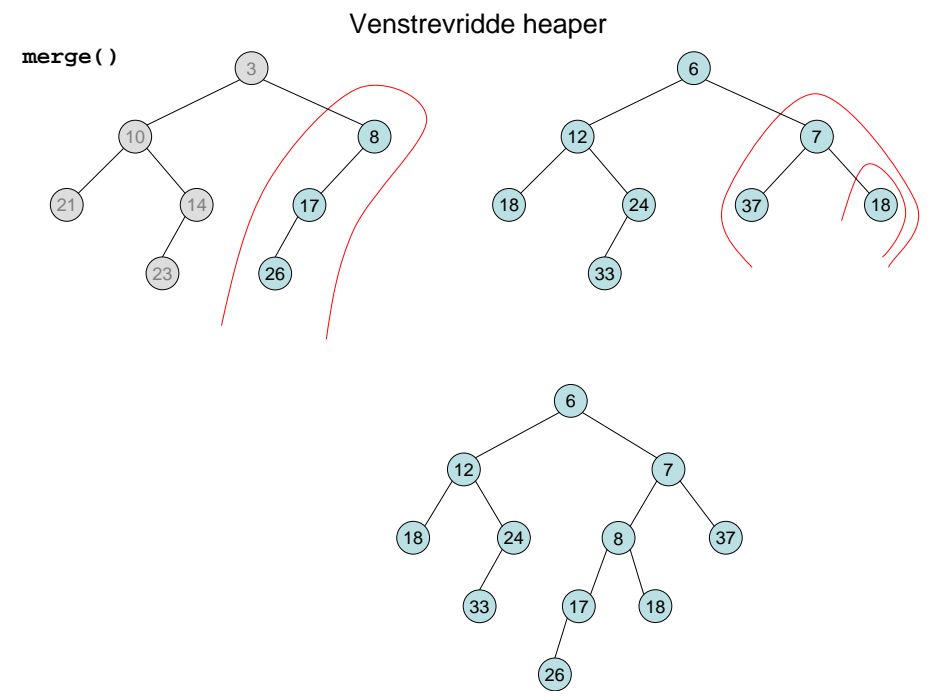
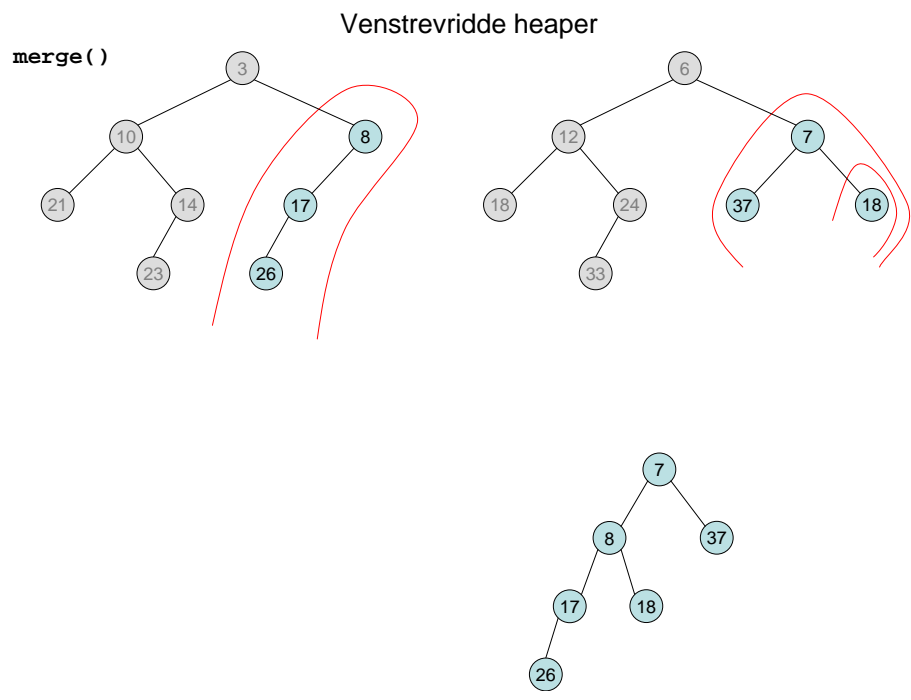
For alle noder X i treet, definerer vi *nullsti-lengde*(X) (*null path length*) som lengden av korteste sti fra X til en node som ikke har to barn.

Kravet er at for alle noder, skal nullsti-lengden til det venstre barnet være minst like lang som nullsti-lengden til det høyre barnet.

Venstrevridde heaper

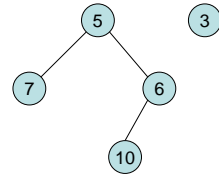

Venstrevridde heaper

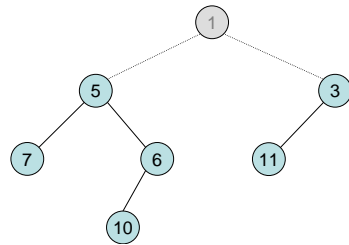
`insert(3)`

`merge()`

`deleteMin()`

`merge()`

Venstrevridde heaper

worst case

`merge()`

$O(\log N)$

`insert()`

$O(\log N)$

`deleteMin()`

$O(\log N)$

`buildHeap()`

$O(N)$

(N = antall elementer)

I venstrevridde heaper med N noder, er høyre sti maksimalt $\lfloor \log(N+1) \rfloor$ lang.

Binomialheaper

Venstrevridde / skeive heaper:

`merge()`, `insert()` og `deleteMin()` i tid $O(\log N)$.

Binære heaper:

`insert()` i tid $O(1)$ i gjennomsnitt.

Binomialheaper

`merge()`, `insert()` og `deleteMin()` i tid $O(\log N)$ w.c.

`insert()` i tid $O(1)$ i gjennomsnitt.

Binomialheaper er ikke trær, men en skog av trær, hvert tre en heap.

Binomialheaper

Binomialtrær

B_0

Binomialheaper

Binomialtrær

B_0

B_1

Binomialheaper

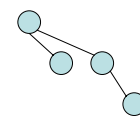
Binomialtrær

B_0

B_1

B_2

Binomialheaper

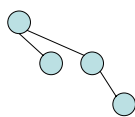
Binomialtrær

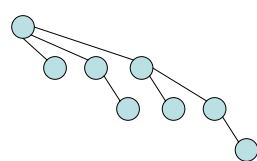
B_0

B_1

B_2

B_3

Binomialheaper

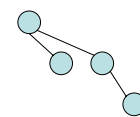
Binomialtrær

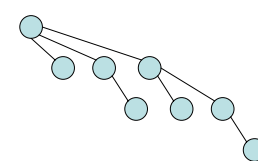
B_0

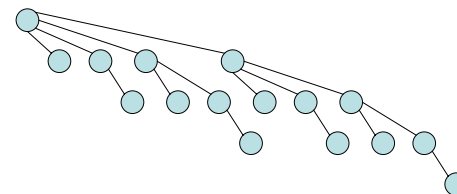
B_1

B_2

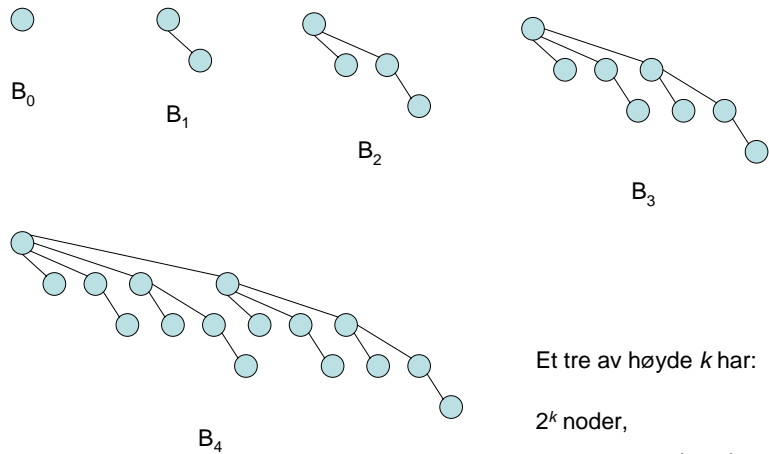
B_3

B_4

Binomialheaper

Binomialtrær

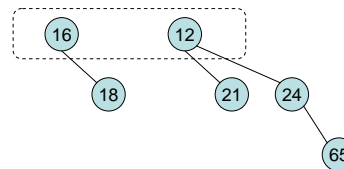

Et tre av høyde k har:

2^k noder,
antall noder på nivå d er $\binom{k}{d}$

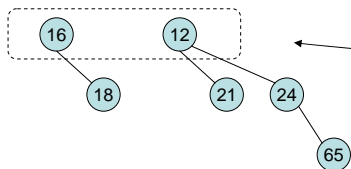
Binomialheaper

Binomialheap

Binomialheaper

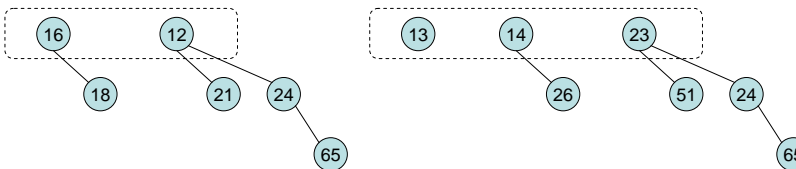
Binomialheap

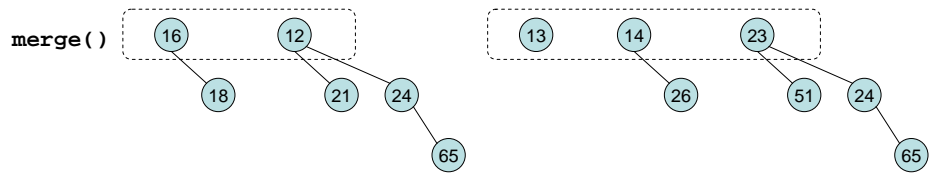
Lengden av rot-listen for en heap med N elementer er $O(\log N)$.
(Dobbelt lenket, sirkulær liste.)

Binomialheaper

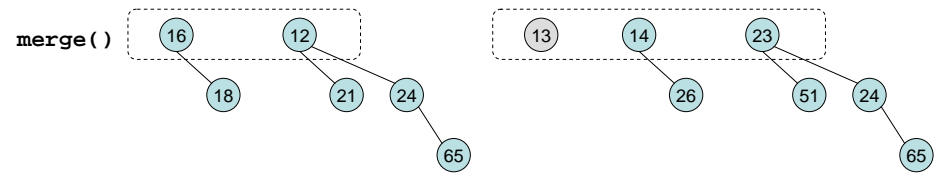
merge ()

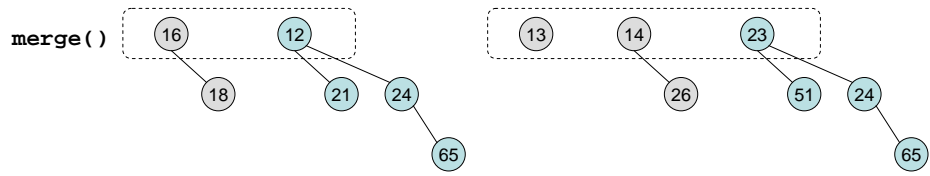
Binomialheaper

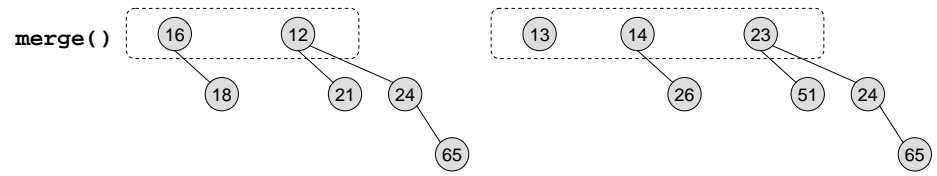
Binomialheaper

Binomialheaper

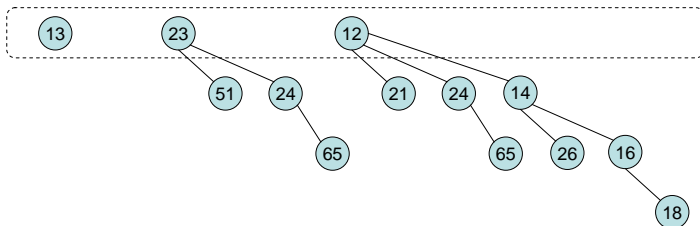
Binomialheaper

Trærne (rotlisten) holdes sortert etter høyde.

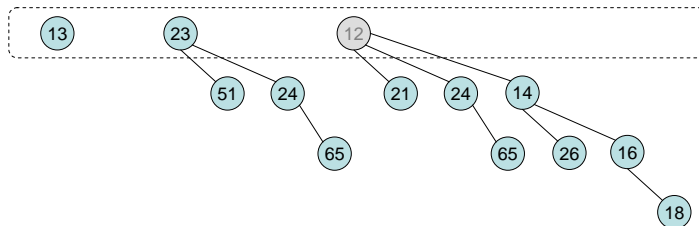
Binomialheaper

`deleteMin()`

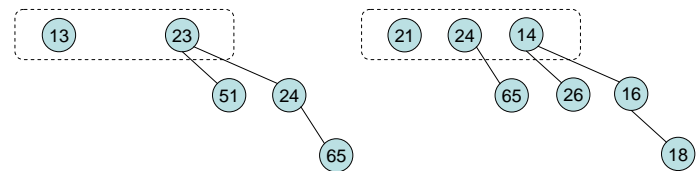

Binomialheaper

`deleteMin()`

`merge()`

Binomialheaper

	worst case	gjennomsnitt
<code>merge()</code>	$O(\log N)$	$O(\log N)$
<code>insert()</code>	$O(\log N)$	$O(1)$
<code>deleteMin()</code>	$O(\log N)$	$O(\log N)$
<code>buildHeap()</code>	$O(N)$	$O(N)$

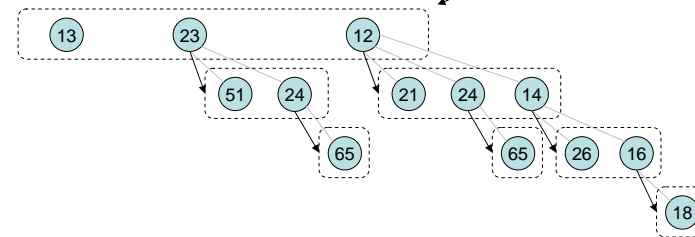
(Kjør N `insert()` i en tom heap.)

(N = antall elementer)

Binomialheaper

Implementasjon

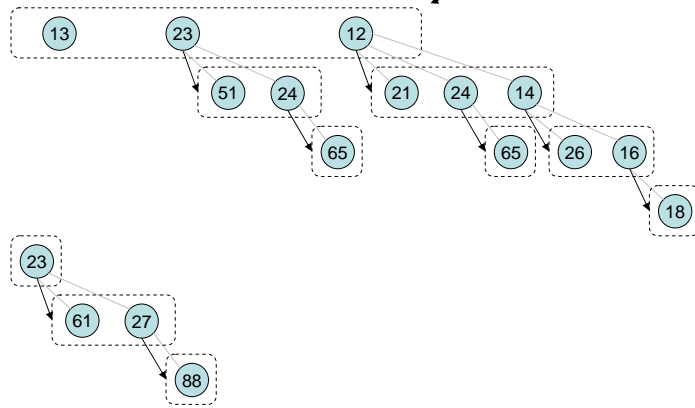
Dobbeltlenkede, sirkulære lister

Binomialheaper

Implementasjon

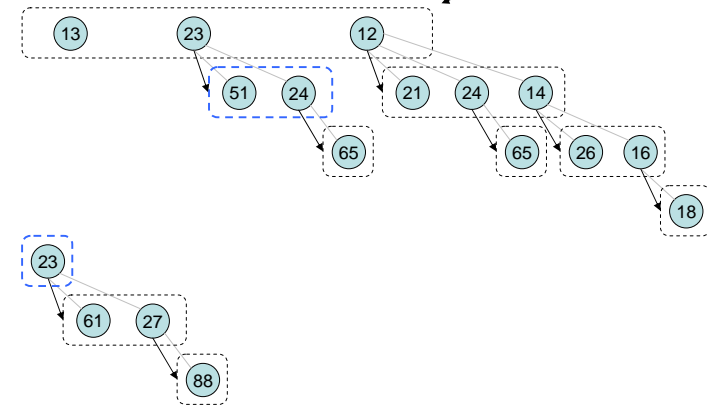
Dobbeltlenkede, sirkulære lister

Binomialheaper

Implementasjon

Dobbeltlenkede, sirkulære lister

Fibonacciheaper

Meget elegant, og i teorien effektiv, måte å implementere heaper på: De fleste operasjoner har amortisert kjøretid $O(1)$. (Fredman & Tarjan '87)

`insert()`, `decreaseKey()` og `merge()` $O(1)$ amortisert tid
`deleteMin()` $O(\log N)$ amortisert tid

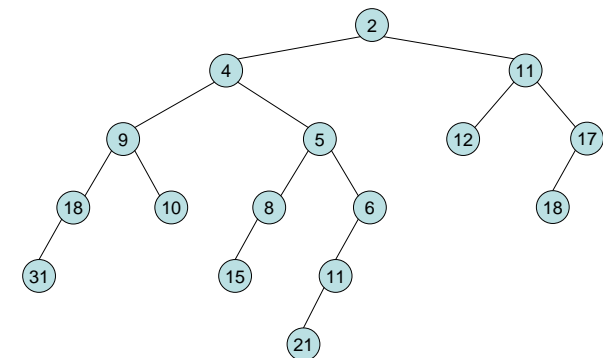
Kombinerer elementer fra venstrevridde heaper og binomialheaper.

I praksis litt komplisert å implementere, og enkelte skjulte konstanter er litt høye.

Best egnet når det er få `deleteMin()` i forhold til de andre operasjonene. Datastrukturen utviklet i forbindelse med en korteste sti-algoritme. Også benyttet i spennre-algoritmer.

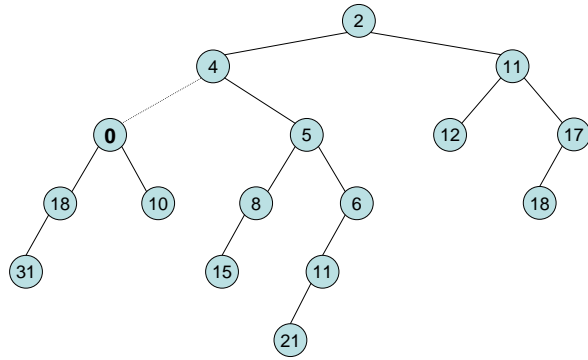
Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

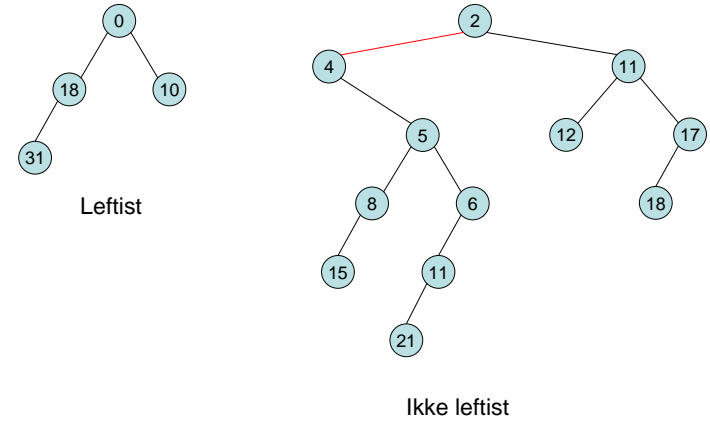
Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

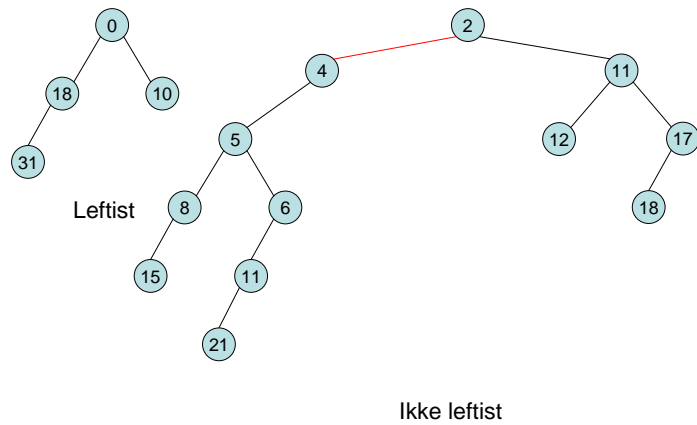
Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

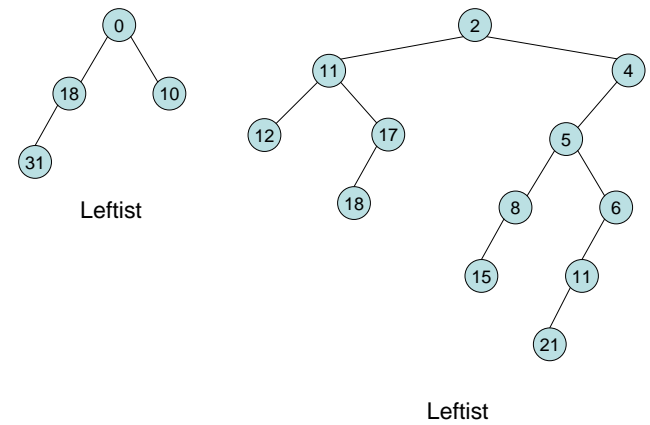
Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

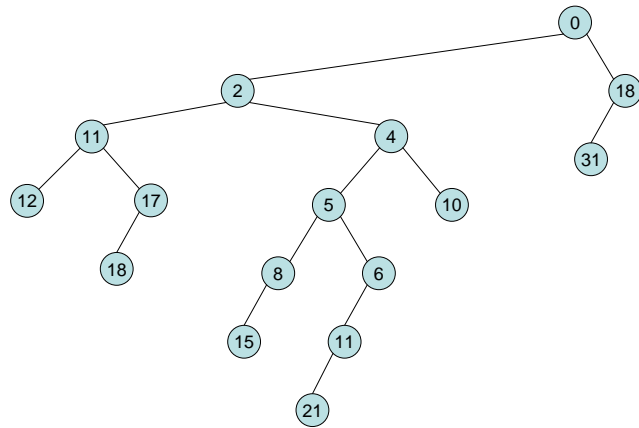
Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

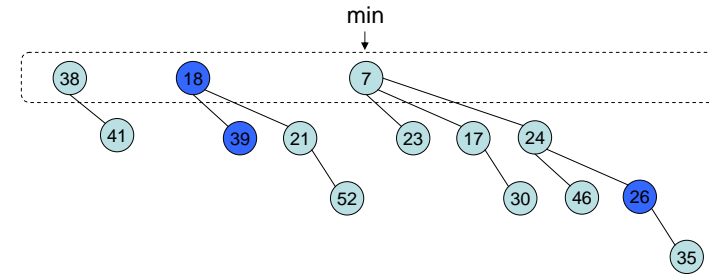

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

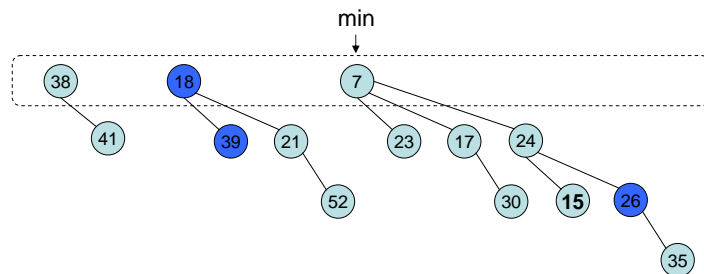

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

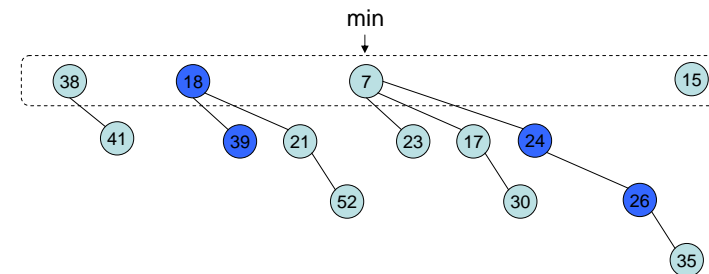

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

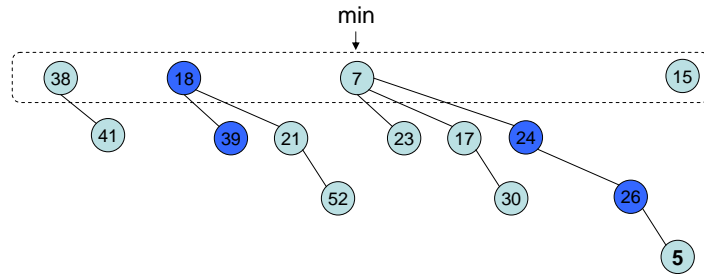

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

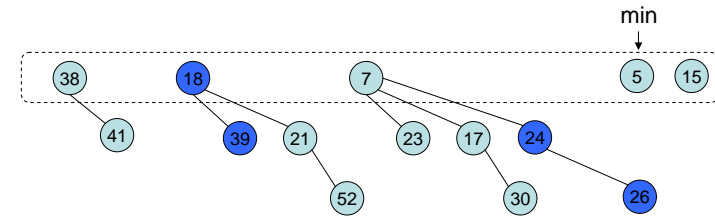

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

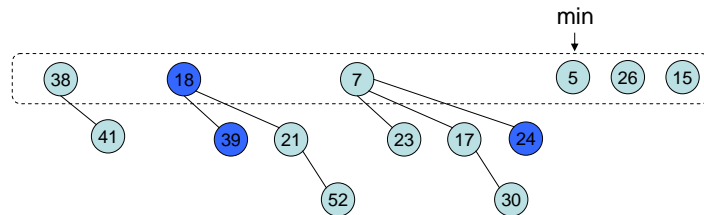

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

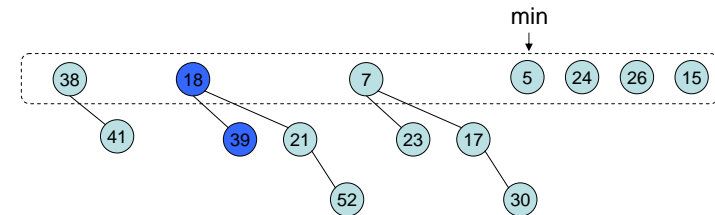

Fibonacciheaper

Fra venstrevridde heaper tar vi med en smart `decreaseKey()` metode.

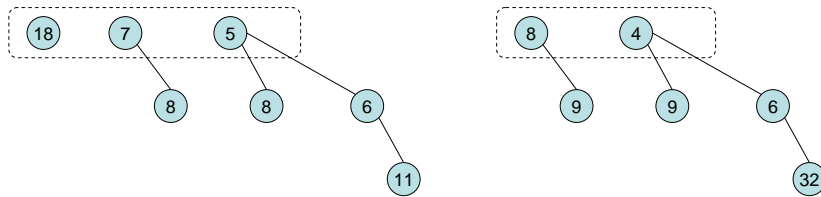
Metoden må imidlertid modifiseres litt, ettersom vi ønsker å bruke trær som nesten er binomialtrær.

- Noder merkes første gang de mister ett barn.
- Andre gang de mister ett barn blir noden kappet av og blir rot i et eget tre, og merket fjernes.

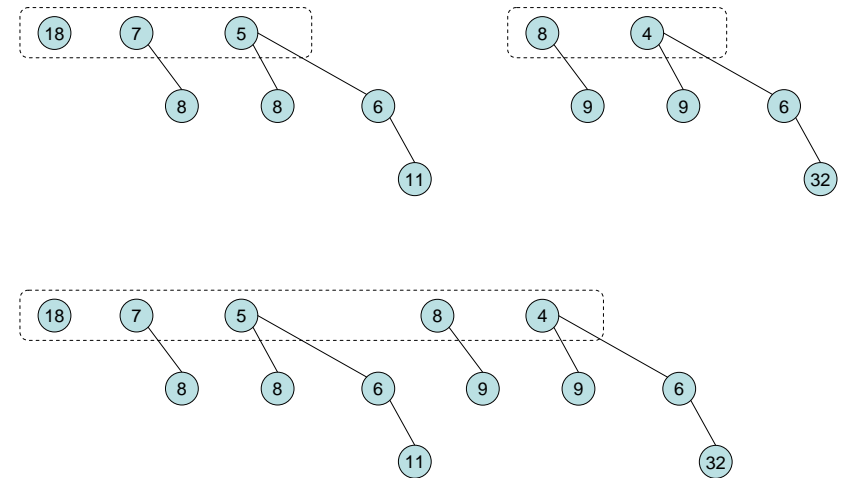
Fibonacciheaper

Vi bruker *lazy merging* / *lazy binomial queue*.

Fibonacciheaper

Vi bruker *lazy merging* / *lazy binomial queue*.

Fibonacciheaper

Problemet med `decreaseKey()`-metoden vår og *lazy merging* er selvsagt at vi må rydde opp i etterkant. Dette gjøres i `deleteMin()`, som derfor får "høy" kjøretid ($O(\log N)$ amortisert tid).

Alle trærne gjennomgås, de minste først, og slås sammen, slik at vi får maks ett tre av hver størrelse. (Hver rot vet hvor mange barn den har.)

Fibonacciheaper

	Amortisert tid
<code>insert()</code>	$O(1)$
<code>decreaseKey()</code>	$O(1)$
<code>merge()</code>	$O(1)$
<code>deleteMin()</code>	$O(\log N)$
<code>buildHeap()</code>	$O(N)$

(Kjør N `insert()` i en tom heap.)

(N = antall elementer)